

GENERALDIREKTØREN

DR Byen

Emil Holms Kanal 20

DK-0999 København C

T +45 3520 3040

www.dr.dk

Maria Rørbye Rønn

D +45 3520 3628

5. marts 2018

Kære

Du har den klaget over programmet "Hvid mands dagbog", som blev sendt den 15. januar 2018. Efter at redaktionen afviste din kritik den 5. februar 2018, har du klaget videre til lytternes og seernes redaktør. Han har nu gennemgået sagen og udarbejdet en indstilling til min afgørelse.

Jeg fremsender hermed indstillingen, hvis konklusion jeg har valgt at følge.

Med venlig hilsen

Maria Rørbye Rønn

Generaldirektør

Kopi: Journalen

Jurachef Peter Skov

Etikchef Inger Bach

Redaktionschef Steen Jensen

Gennemgang af sagen

Den 24. januar 2018 skriver [i det følgende benævnt 'klager'] til DR med en klage over programmet "Hvid mands dagbog." I klagen står: *"Den udmærkede udsendelse om det afskyelige menneske som åbenbares der, har fået den racistiske titel: "Hvid mands dagbog." Der er absolut ingen nødvendighed i at rubricere hudfarve på mennesker i sådanne dokumentar programmer. I disse politisk korrekte tider er det utænkeligt at DR ville lave en tilsvarende udsendelse om en sort mand og kalde den "Sort mands dagbog."*

Jeg er hamrende ligeglad med folks hudfarve, men da jeg er hvid ønsker jeg ikke at blive sat i bås med monstret der fremvises i udsendelserne!

Jeg skal bede DR ændre titlen på udsendelsen, og give en uforbeholden undskyldning til alle hvide mænd!

Sker dette ikke vil jeg overveje at anmelde de ansvarlige for racisme til politiet."

Den 5. februar 2018 svarer redaktionschef Steen Jensen, der er ansvarlig for programmet, klager. I svaret står: *"Vi forsøger altid at vælge titler, så de fanger seernes opmærksomhed samtidig med, at titlen skal modsvare programmets faktuelle indhold. Det har vi også bestræbt os på i dette tilfælde.*

Sagen mod Peter Frederiksen har haft stor offentlig bevågenhed, ikke kun i Danmark, men også internationalt på grund af forbrydernes særlige karakter. Særligt i Afrika har sagen fyldt meget, fordi spørgsmålet om omskæringer har en særlig historik, og fordi det er en hvid mand, der står anklaget for at have omskåret sorte kvinder. Som det også fremgår af serien, er den sorte borgerrettighedsbevægelse i Sydafrika af samme grund stærkt optaget af sagen.

Du anklager titlen "Hvid mands dagbog" for at være racistisk. Titlen refererer til det særlige forhold, at en hvid mand er anklaget for forbrydelser mod sorte kvinder i Sydafrika, jf. den store interesse, som sagen har vakt hos den sorte borgerrettighedsbevægelse, hvor man ser referencer til den hvide befolknings undertrykkelse af sorte i netop Sydafrika. Referencen til dagbogen bygger på den omstændighed, at dagbogen spiller en vigtig og afgørende rolle i politiets opklaring af forbrydelsen. Jeg ser altså intet racistisk i DRs valg af titel og er ikke enig i dit synspunkt om dette.

På den baggrund må jeg afvise din klage."

Den 5. februar 2018 henvender klager sig til lytternes og seernes redaktør med ønske om, at sagen bliver gennemgået.

Indstilling fra lytternes og seernes redaktør

Om programmet:

I DR1s foromtale af dokumentaren i tre afsnit, står der:

"DR Dokumentar afdækker en af de senere års mest opsigtsvækkende kriminalsager om våbenhandleren Peter Frederiksen, der bliver anholdt, da politiet finder afskårne kønsdele fra en række kvinder i fryseren i danskerens hjem i Sydafrika. Vi følger efterforskningen i den usædvanlige sag, der trækker overraskende tråde tilbage til Danmark. Mens han er fængslet, får vi unik adgang til Peter Frederiksen selv og til politiets efterforskning, som vi følger gennem tre programmer."

Påstanden fra klager er, at DR gør sig skyldig i racisme ved at benytte ordet "hvid" som en generel betegnelse, selv om dokumentaren handler om én konkret, dømt, hvid dansk statsborger, som er dømt i Sydafrika for flere alvorlige straffelovsovertrædelser.

DRs bestemmelser og etiske retningslinjer

I forordet til DRs etik står der:

"Vi er fair over for alle parter, holdninger og synspunkter gennem en upartisk og kritisk journalistik. Vi favoriserer ikke bestemte samarbejdspartnere eller interesser."

I DRs etiske retningslinjer kapitel 5 omtales ærekrænkelser og injurier. Heri står: *"Når andre personer omtales, må deres ære ikke krænkes uberettiget. Det gælder uanset om, det er DR eller medvirkende, der omtaler andre...(..) Ærekrænkelser kan fx ske ved, at der:*

- *bruges nedsættende ord*
- *udbredes usandfærdige sigtelser (anklager) om genkendelige personer eller virksomheder. Det er uden betydning, om person eller virksomhedsnavnet oplyses direkte.*

Og videre:

"DR skal være særligt opmærksom på:

- *om udtalelser fremkommer som led i en politisk debat eller samfundsdebat. I så fald er rammerne for frisprog større*
- *om der er tale om kritiske udtalelser om en stand, fx politiet*

- *at nedsættende ord eller sigtelser, som i nogle kredse er harmløse, kan virke meget krænkende i andre kredse. Det kan eksempelvis være på grund af religiøse eller kulturelle forhold.*

I kapitel 9 omtales DRs forhold til minoriteter. Deri står, at DR skal fremme integration og modvirke fornædrende eller fordomsfuld omtale af personers køn, alder, race, etnicitet, nationalitet, tro seksuelle orientering, ægteskabelige status, fysiske handicap, social status og politiske anskuelser.

Det indebærer blandt andet, fremgår det, at DR kun omtaler ovenstående, når det er relevant for sagen, eller hvis det er samfundsmæssigt relevant.

Den konkrete dokumentar drejer sig om en dansk, hvid mand, som flygter fra en straffedom i Danmark til Sydafrika. Her forsøger han med penge fra dansk udviklingsstøtte at etablere en virksomhed med brandsikker tagdækning, og samtidig driver han – efter eget udsagn – våbenhandel i såvel Sydafrika som i nabolandet Lesotho.

Anklagemyndigheden i Sydafrika tiltaler oprindeligt manden for 19 forhold af omskæring af sorte kvinder, men vælger siden at frafalde tiltalepunkterne. Derimod bliver personen dømt for en lang række andre alvorlige straffelovsovertrædelser. Punktet vedrørende omskæring af kvinderne har – ifølge dokumentaren – ført til, at den sorte borgerrettighedsbevægelse i Sydafrika har været oprørt over sagen. I dokumentaren ses flere gange borgerrettighedsforkæmpere, som råber anklagende efter den tiltalte.

Det fremgår ligeledes af dokumentaren, at penge mellem hovedpersonen og de forskellige kvinder – herunder personens sydafrikanske kone – har spillet en betydelig rolle for de seksuelle relationer.

Der er i hele dokumentaren et klart aspekt af sammenhæng mellem denne hvide mands adfærd over for sorte kvinder, som gør, at racespørgsmålet og uligheden mellem den hvide europæer og de fattige sorte kvinder er tilstede og relevant.

Det er – ifølge dokumentaren – hovedpersonen selv, der har henvendt sig til det journalistpar, som også medvirker som interviewede gennem de tre dokumentarafsnit. Hovedpersonen har til journalisterne fortalt om sine gerninger, sin flugt fra Danmark og sine kriminelle handlinger gennem tiden.

Klager mener, at titlen "Hvid mands dagbog" er racistisk, da klager som hvid mand ikke vil sættes i bås med hovedpersonen i dokumentaren. Klager anfører, at det vil være utænkeligt, at DR vil lave en udsendelse om en sort mand og kalde den "Sort mands dagbog."

DRs bestemmelser fodrer, at når man i DR nævner etnicitet, skal det ske med en konkret og relevant begrundelse. I den konkrete sag kan selve betegnelsen "hvid mand" ikke anses for at være racistisk. Det er en korrekt betegnelse for den pågældende hovedperson. Forholdet mellem den flygtede dansker og de sydafrikanske kvinder, herunder også det ulige magtforhold i forhold til økonomisk formåen, spiller en gennemgående rolle i dokumentaren. Således har den sydafrikanske borgerretsbevægelsen været oprørt over, at den hvide mand ikke blev tiltalt for de oprindelige anklagepunkter om omskæring af sorte kvinder. I et af dokumentarens afsnit er det et aspekt, at hovedpersonen selv begrunder en omskæring med, at kvinden af kulturelle grunde gerne ville have en omskæring. DR har ikke krænket hverken bestemmelserne om omtale af konkrete personer eller omtale af minoriteter ved at benytte titlen "Hvid mands dagbog."

Den dømte danskers dagbog spiller en gennemgående og afgørende rolle i den retssag mod danskeren, som bliver rullet op i de tre dokumentarprogrammer. Det er derfor relevant at henvise til dagbogen i titlen.

Rimeligheden af at nævne etnicitet kommer an på sammenhængen og de konkrete, faktuelle omstændigheder.

Konklusion og sammenfatning

Klager finder det racistisk, at DR betegner en dokumentar i tre dele for "Hvid mands dagbog." Programmerne handler i høj grad om det ulige magtforhold mellem den straffedømte og flygtede hvide danske mand og en række sorte, fattige kvinder. Den sorte borgerrettighedsbevægelse har været optaget af sagen af samme grund, og der er derfor en konkret begrundelse i dokumentaren for at fremhæve, at programmets hovedperson er hvid. DRs bestemmelser betinger, at DR kun fremhæver etnicitet, når det er relevant for sagen, eller hvis det har en samfundsmæssig relevans. Det er tilfældet her. Selve brugen af ordet hvid er ikke racistisk, men blot en henvisning til en persons etnicitet. Klager har en modsat opfattelse uden at klager dog kan dokumentere, hvorfor det skulle forholde sig sådan.

DR skal kunne benytte etniske betegnelser som eksempelvis ordet 'hvid' fra en konkret begrundelse om, at etnicitet er et væsentligt aspekt af fortællingen, uden at det er racistisk og dermed i strid med DRs etiske retningslinjer og god presseskik. Klager får ikke medhold.

Jesper Termansen, den 5. marts 2018